

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

สถานที่ทำการวิจัย

ร้านขายยาแผนปัจจุบันชั้น 1 ในเขตจังหวัดสงขลาที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้อย่างถูกต้องที่
แผนกอาหารและยา สำนักงานสาธารณสุข จังหวัดสงขลา

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้จะเป็นร้านขายยาแผนปัจจุบันชั้น 1 ในเขตจังหวัดสงขลาจำนวน
54 แห่ง โดยจะเลือกทำในเขตอำเภอเมือง และอำเภอหาดใหญ่ ซึ่งจัดเป็นอำเภอที่ใหญ่
มีชุมชนหนาแน่นและเป็นแหล่งท่องเที่ยวในเขตจังหวัดสงขลา ในกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวจะ
แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มย่อย คือ

กลุ่มที่ 1 เกสซ์กร หมายถึง

- ก. ร้านขายยาที่มีผู้ดำเนินการและขายยาเต็มวัน/บางช่วงเวลา
เป็นเกสซ์กร
- หรือ ข. ร้านขายยาที่มีผู้ขายยาเต็มวันเป็นเกสซ์กร

กลุ่มที่ 2 ไม่ใช่เกสซ์กร หมายถึง

- ก. ร้านขายยาที่มีผู้ดำเนินการและขายยาเต็มวัน/บางช่วงเวลา
ไม่ใช่เกสซ์กร
- หรือ ข. ร้านขายยาที่มีผู้ปฏิบัติงานเต็มวันไม่ใช่เกสซ์กร

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. แบบสอบถาม

- 1.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นร้านขายยาแผนปัจจุบันชั้นหนึ่ง ในเขต อ.หาดใหญ่
และ อ.เมือง จ.สงขลา ทั้งหมดจำนวน 54 ร้าน แบ่งออกเป็น
  - ก. ร้านที่มีผู้ดำเนินการเป็นเกสซ์กร 21 ร้าน
    อยู่ในเขต อ.หาดใหญ่ 14 ร้าน อ.เมือง 7 ร้าน
  - ข. ร้านที่มีผู้ดำเนินการไม่ใช่เกสซ์กร 33 ร้าน
    อยู่ในเขต อ.หาดใหญ่ 23 ร้าน อ.เมือง 10 ร้าน

1.2 แบบสอบถามที่ใช้สร้างขึ้นมาโดยมีคำถาม 41 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น
ตอนๆ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ชวยยาและร้านชวยยา

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ปวยกามโรค

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับยารักษาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ที่มีจำหน่าย
ในร้านชวยยา

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับการให้คำแนะนำและการให้บริการยารักษา
โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

สำหรับตอนที่ 4 แนวคำถามจะประกอบด้วย

- ความรู้เกี่ยวกับอาการสำคัญ การวินิจฉัย และการใช้ยา
รักษาในโรคหนองใน และแผลริมอ่อน
- ความรู้และความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ยาล้างล้างกล้อง
- การให้คำแนะนำ และการให้บริการยาที่ใช้รักษาโรค
หนองใน และโรคแผลริมอ่อนแก่ผู้ปวย
- การให้คำแนะนำและการให้บริการยาแก่ผู้ที่มาขอซื้อยา
ล้างล้างกล้อง

(คู่มืออย่างแบบสอบถามในภาคผนวก)

1.3 หลังจากสร้างแบบสอบถามเสร็จจะทดลองใช้แบบสอบถามกับร้านชวยยา
จำนวน 5 ร้าน เพื่อหาข้อบกพร่องของแบบสอบถาม จากนั้นจึงนำแบบ
สอบถามมาทำการแก้ไขปรับปรุง ได้เป็นแบบสอบถามที่จะนำมาใช้จริง

2. แบบสังเกต

- 2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้จะสุ่มร้านชวยยาแผนปัจจุบันชั้นหนึ่ง ในเขต อ.หาดใหญ่
และ อ.เมือง จ.สงขลา มาจำนวน 30 ร้าน แบ่งออกเป็น
- ก. ร้านชวยยาที่มีผู้ดำเนินกิจการเป็นเภสัชกร 10 ร้าน
อยู่ในเขต อ.หาดใหญ่ 7 ร้าน อ.เมือง 3 ร้าน
  - ข. ร้านชวยยาที่มีผู้ดำเนินกิจการไม่ใช่เภสัชกร 20 ร้าน
อยู่ในเขต อ.หาดใหญ่ 14 ร้าน อ.เมือง 6 ร้าน
(การสุ่มเลือกจนวนร้านระหว่างเขต อ.หาดใหญ่ กับ อ.เมือง
จะเป็นอัตราส่วน 2:1 โดยประมาณ)

2.2 บันทึกพฤติกรรมการจ่ายยา และเก็บตัวอย่างยาที่ร้านขายยาจ่าย โดยการทำ secrete shopping (ผู้ขายยาจะไม่ทราบว่ากำลังทำการศึกษาอยู่)

วิธีการ นักศึกษาเภสัชศาสตร์ชาย ปลอมตนเป็นผู้ป่วยเข้าไปในร้านขายยา เพื่อขอซื้อยารักษาโรคใน 3 ลักษณะ คือ โรคแผลริมอ่อน โรคหนองใน และยาล้างสากล้างในในแต่ละร้านจะทำการศึกษาครบทั้ง 3 ลักษณะ แต่จะแยกทำทีละลักษณะ

ก. การศึกษาพฤติกรรมการจ่ายยารักษาโรคแผลริมอ่อน มีขั้นตอนดังนี้

1. บอกชื่อโรคกับผู้ขายยาว่า "เป็นโรคแผลริมอ่อน"
2. สังเกตพฤติกรรมการจ่ายยา ได้แก่
  - ดูการชั่งประวัติ
  - ดูการจ่ายยา
  - ดูการแนะนำการใช้ยาและการปฏิบัติตัวให้กับผู้ป่วยหลังจ่ายยา

ข. การศึกษาพฤติกรรมการจ่ายยารักษาโรคหนองในแท้ มีขั้นตอนดังนี้

1. บอกชื่อโรคกับผู้ขายยา "เป็นโรคหนองใน"
2. สังเกตพฤติกรรมการจ่ายยา ได้แก่
  - ดูการชั่งประวัติ
  - ดูการจ่ายยา
  - ดูการแนะนำการใช้ยาและการปฏิบัติตัวให้กับผู้ป่วยหลังจ่ายยา

ค. การศึกษาพฤติกรรมการจ่ายยาล้างสากล้าง มีขั้นตอนดังนี้

1. บอกกับผู้ขายยาว่า "ซื้อยาล้างสากล้าง"
2. สังเกตพฤติกรรมการจ่ายยา ได้แก่
  - ดูการชั่งประวัติ
  - ดูการจ่ายยา
  - ดูการแนะนำการใช้ยาและการปฏิบัติตัวให้กับผู้ซื้อยาล้างสากล้าง

การเก็บตัวอย่าง

1. แบบสอบถาม ผู้ทำการวิจัยจะมอบแบบสอบถามไว้ที่ร้านขายยาทั้ง 54 แห่ง หลังจากนั้นประมาณ 1 สัปดาห์ ผู้ทำการวิจัยจะกลับไปรับคืนอีกครั้ง
2. แบบสังเกต บันทึกพฤติกรรมการจ่ายยา ได้แก่ การชั่งประวัติ ชนิดและขนาดของยาที่จ่าย การแนะนำการใช้ยาและการปฏิบัติตัวให้กับผู้ป่วย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจากแบบสอบถามและแบบสังเกตแต่ละรายการ จะแจกแจงเป็นความถี่ และคิดอัตราส่วนเป็นร้อยละ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS